

tate definienda foret, graviores tamen rationes militare videntur pro theologorum Gallorum sententiâ. 2° Etenim neque ex rei naturâ, neque ex ratione Sacramenti ad quam à Christo evectum est fidelium conjugium, neque demum ex mutuis utriusque potestatis, ecclesiasticæ et civilis, relationibus ostendi potest Christianorum conjugium ita ad Ecclesiam pertinere, ut pariter non subsit principum potestati in ordine ad impedimenta dirimentia constituenda. 3° Sanè, licet matrimonium evectum sit ad dignitatem Sacramenti, non ideò desiit esse contractus naturalis et civilis; Sacramentum enim non tollit contractum, ut patet, et ille contractus non minus spectat ad bonum societatis: ergo semper subditur principi. Sub eo respectu igitur, verum est materiam Sacramenti esse contractum principi subjectum, et quidem contractum naturalem in quo sita est ejusdem Sacramenti materia. Hic item contractus est civilis, cum inter cives initur, et ideò subest principis auctoritati, qui eundem contractum potest irritare, etiam prout naturalis est. Nec ideò attingit Sacramentum; impedit solum quominus materia existat: porro prius est existere materiam, quam Sacramentum; non dissimili prorsus ratione ac vinum aut aquam corrumpens Eucharistiæ aut Baptismatis Sacramenta non afficeret. Pariter non ideò mobilis efficitur Sacramenti materia, quæ semper consistit in contractu valido; nec minus fixa permanet inter varias regnorum leges, quam inter varias leges quas Ecclesia tulit variis ætatibus. 4° Etverò in adversariorum sententiâ dicendum esset principes, quando religio christiana in eorum imperiis propagatur, et sic matrimonia subditorum Sacramenti rationem recipiunt, aliquid amittere de suis juribus temporalibus; atqui illud opponitur constanti doctrinæ Ecclesiæ, et nemo non videt quam odiosa inde redderetur religio principibus (1). Ergo.

238. R. Ad 4. N. Etenim hoc ipso quòd adversarii fateantur argumenta quæ ducuntur ex auctoritate magis patrocinari sententiæ nostræ, facillè colligitur etiam rationum momenta quibus innititur auctoritas eidem doctrinæ suffragari. Alioquin inferendum esset, aut absque solidis rationibus Romanos Pontifices, congregationesque in re tam gravi huic doctrinæ astipulari, eamque in praxim deducere, aut privatis hominibus magis compertas esse has rationes, quam Ecclesiæ universalis moderatoribus (2). Verum, et hoc prætermissis, inficiamus rationes quæ ab adversariis proferuntur validiores esse iis quibus innititur doctrina nostra, ut ex earum analysi constabit. Hæc siquidem rationes quas adversarii jactant, eadem illæ

(1) Ita Carrière, tom. 1, part. 3, sec. 2, cap. 2, n. 559, cum auctoribus quos pro se adducit.

(2) In negotio religionis nemo negaverit primas partes sibi vindicare auctoritatem. Equidem novi à D. Carrière affirmari tunc solum controversiam dirimendam auctoritate esse, cum hæc ineluctabilis est; verum cujus erit iudicium ferre de auctoritatis pondere, præsertim cum agitur de Romanorum Pontificum constitutionibus? inquirere in intrinseca rationum momenta quibus innititur auctoritas, non ad privatos spectat, alioquin sectaremur methodum protestanticam.

sunt quibus M. Antonius de Dominis, Launois, cæterisque ecclesiasticæ potestatis oses innixi solis principibus, ad Ecclesiæ exclusionem, auctoritatem tribuunt leges sancienti quibus dirimantur Christianorum conjugia, quasque superius disjecimus.

239. Ad 2. Negamus quoad omnes suas partes.

240. Ad 3. seu ad 4. prob. D. Matrimonium, licet evectum sit ad dignitatem Sacramenti, non ideò desiit esse contractus naturalis in suo conceptu formali, quatenus mente à Sacramento distinguitur, C.; ratione sui, quatenus identificatur cum Sacramento, N. Responsio patet ex iis quæ paulò ante exposuimus. Nam ex eo quòd contractus conjugalibus uno eodemque actu, quo talis efficitur, evadat Sacramentum juxta Christi institutionem, quamvis non amittat rationem formalem contractus, reipsa tamen spectari non amplius potest nisi sub ratione Sacramenti. Nullum propterea instans concipi potest, in quo à principe exerceri possit in talem contractum potestas, nisi velit adversarii Christum Sacramentum ipsum principum dispositioni tradidisse, etiamsi ipsi sint acatholici et infideles (1). Ratio porro contractus civilis quæ civilis, est prorsus extrinseca ipsi connubiali nexui, eumque supponit jam in suo esse constitutum (2). Quare nec debent nec possunt adversæ partis theologi duas has contractus rationes simul permiscere, cum immane inter utramque interpositum sit discrimen. Ratio enim contractus naturalis est ipsi conjugio intrinseca et essentialis, ratio verò contractus civilis est eidem extrinseca, accidentalis ac superveniens.

(1) Hæc sanè devenerunt nonnulli theologi ex præfacto principio, ut assererent posse principes infideles statuere impedimenta quæ attingant subditos christianos, inter quos eminet Sanchez, lib. 7, disp. 3, n. 7, cujus verba hæc sunt: *Id verò monuerim, fideles subditos infidelibus principibus, utpote qui eorum oppida inhabitant, astringi legibus eorum justis irritantibus matrimonium... Quare si cum eo dirimenti impedimento contrahant, erit nullum matrimonium.* QUIA RATIO SACRAMENTI SUPERADDITA FIDELIUM NON IMPEDIT, etc. Hoc idem absurdum corollarium debet admittere D. Carrière, si sibi ipsi constare velit. Nam, cum, juxta principium ejus, possint civiles potestates contractum naturalem attingere ex jure suo innato, originario, et independente, ita ut efficiant non amplius idoneam materiam Sacramenti, eà ratione quæ aqua corrumpitur aut panis, ut nequeant esse materia Baptismi et Eucharistiæ, profectò sequitur ita posse principes infideles afficere contractum naturalem fidelium, ut, juxta leges civiles, irritum fiat Sacramentum ipsum. Eum quòd ducant ejusmodi theoriam, ut valor nempe Sacramenti pendeat etiam à Turcis, paganis et hæreticis!

(2) Exinde ruit potissima illa ratio cui innituntur adversarii, quæ ducitur ex prioritate, seu anterioritate contractus civilis et naturalis respectu Sacramenti, ex quâ nonnulli adeò progressi sunt, ut non solum principibus secularibus tribuerint potestatem statuendi impedimenta irritantia Sacramentum, verum etiam ut potior sit potestas principum in matrimonium quatenus Sacramentum est, quam potestas Ecclesiæ. Princeps enim potest, juxta ipsos, effectus civiles tribuere matrimonio ab Ecclesiâ irritato, quia possunt hi effectus tribui etiam matrimonio invalido, non potest verò Ecclesia tribuere rationem Sacramenti Matrimonio à principe irritato, quia sine contractu existere nequit Sacramentum. Ita Carrière, loc. cit., n. 565, cum Baston, Concordance, etc., pag. 15.

241. Exinde corrumpunt omnes deductæ consecutiones, nempe: ergo Sacramentum non tollit rationem contractus naturalis et civilis; ergo semper subjicitur principi; ergo materia Sacramenti est contractus naturalis et civilis principi subjectus; ergo potest princeps irritare contractum naturalem quin attingat Sacramentum, aliæque ejusmodi. Hæc siquidem omnes dimanant ex falso principio, et ex perperam intellectâ catholicâ doctrinâ de Sacramento Matrimonii. Hoc verò clariùs adhuc patet ex adductâ similitudine de immutatione aquæ prout est materia Baptismi, et panis prout est materia Eucharistiæ, quam cum ab apostatâ de Dominis mutuati fuerint adversarii, supponunt cum ipso id quòd falsum esse ostendimus, contractum nempe proinde se habere ad Sacramentum Matrimonii, ac se habeat aqua aut panis ad Sacramentum Baptismi aut Eucharistiæ. Ast in hoc graviter hallucinantur; ut enim in præcedentibus propositionibus ostendimus, contractus naturalis non est materia remota Sacramenti Matrimonii, ut aqua est materia remota Baptismi, et panis materia remota Eucharistiæ, sed proxima, quæ propterea nullâ ratione à principe immutari aut irritari potest, quin attingat immediatè Sacramentum ipsum.

242. Ad 4. N. Hæc insuper difficultas quæ pariter, ut vidimus, ab apostatâ de Dominis, à Launois, à Jansenianis ac Regalisticis proponitur, disjecta pridem à nobis est. Jus principum propriè tantum fertur in contractum civilem, qui supervenit contractui naturali, ideòque, si sermo sit de conjugii fidelium, supervenit Sacramento. Porro hoc jus à Christo ipsis intactum relictum est; hinc principes, si bonum societatis id postulet, possunt contractum civilem illegitimum et irritum facere, in ordine scilicet ad effectus civiles, adeò ut vi legum illum spectare possint veluti nullum, non autem in foro conscientiæ et coram Deo. Cum verò in ipsorum imperiis religio christiana propagatur, aut ipsi permanent in infidelitate, et nullum jus habent in contractum conjugalem à fidelibus initum in foro conscientiæ, sed conservant illud quod habuerunt in contractum civilem et extrinsecum; aut fidem profitentur, et nova ipsis inest obligatio se subjiciendi Ecclesiæ doctrinæ, ac filios obsequentes se erga eandem exhibendi, non autem acquirendi jus quo antea carebant (1). Falsum præterea est quòd adversarii affirmant, opponi doctrinam nostram constanti Ecclesiæ doctrinæ; ut enim cætera silentio præteream quæ hæc afferri possent, atque ut insistam argumento quòd versamus, Ecclesia contrarium ostendit praxi suâ, sive ante sive post principum conversionem, ut evincunt documenta quæ attulimus (2).

243. Inst. Saltem ostendi nequit ex utriusque civilis et ecclesiasticæ potestatis mutuis relationibus, soli Ecclesiæ competere jus statuendi impedimenta

(1) C. Muzzarelli, in opusc. cit., pag. 215, seqq.

(2) Id constat ex iis omnibus legibus imperialis quas Ecclesia aut correxit aut abrogavit, juxta dicta.

dirimentia. 1° Si quæ enim contrariæ sententiæ momenta essent, hæc vel ex jure vel ex facto desumerentur; neutrum porro dici potest. Non ex jure: nam quæ ex jure afferuntur argumenta peti solent sive ex repugnantia duplicis supremæ, immediate ac independentis potestatis in idem objectum; sive ex incommodis, nempe ex utriusque potestatis conflictu; jam verò repugnantia illa supponitur et non probatur, imò potiùs evincitur contrarium. Nam, licet objectum idem sit, sub diverso tamen respectu attingitur ab utraque potestate, et diversus est finis utriusque, in quo nulla esse potest pugna, idque etiam patet ex pluribus exemplis, v. g., festorum, bonorum quæ sunt Deo dicata, in quæ utraque potestas directè et immediatè jus exercet (1). Incommoda pariter quæ prædicantur oriri ex conflictu, ab abusu potestatis oriuntur, non autem necessariò ex ipsâ rei naturâ; quare facillè tolli possunt si utraque potestas suis limitibus se contineat, aut aliâ ratione invicem se componant hæc potestates. Adde impedimenta, utpote duas negationes, non posse propriè esse contradictoria. 2° Sed neque ex facto: aut enim attendimus ad priora secula, et certum est, ut ostendunt theologi Galli, principes per plura secula constanter exercuisse hanc potestatem tanquam sibi innatam et propriam, absque ullâ reclamazione, imò cum approbatione Ecclesiæ (2); aut attendimus ad posteriora seu recentiora Ecclesiæ secula; porro, quamvis in his Ecclesia exclusivè hanc exercuerit potestatem, id unicè repetendum est ex principibus, qui pro suâ erga Ecclesiam pietate, ipsi omninò reliquerunt curam causarum matrimonialium (3), quin tamen dici possit quòd principes jus suum amiserint: aliud enim est jure suo non uti, aliud eo spoliari, præsertim cum agitur de jure innato cuidam potestati; et, si voluissent, non potuissent principes suis se juribus abdicare (4). 3° His rationum momentis adducti jam plures theologi exteri, Petrus Soto (5), Sanchez (6), Salamancaenses (7), Pirrhing (8), Selvaggius (9), alique passim (10) eandem teneant doctrinam. Ergo.

(1) Ita Carrière, loc. cit., num. 564, seqq.

(2) Ibid., num. 568.

(3) Ibid., n. 571.

(4) Ibid.

(5) De Instit. sacerdotum, de Matrim., lect. 4.

(6) De Matr., lib. 7, d. 3, num. 2.

(7) De Matr., cap. 11, n. 14.

(8) Lib. 4, tit. 1, n. 150.

(9) Instit. canonic., lib. 2, tit. 9, n. 2.

(10) Doleo quòd debeam inter hos theologos recensere ipsum Ituriaga, qui, in op. cit., *Consultazione dell'avvocato pistoiese*, cap. 1, § 2, edit. cit. vol. 4, pag. 82, hæc scribit: *Non è già che io intenda di restringere la podestà del principe agli effetti civili del contratto, sicchè non possa estendersi indirettamente agli effetti altresì del Sacramento. No: che anzi all'opposto dichiaro, che i principi secolari, attesa la loro sovranità, forniti sono di tutta la podestà, che basta di sua natura ad annullare sì fattamente il contratto matrimoniale, che QUESTO MATERIA PIÙ NON SIA NEMMEN DEL SACRAMENTO.* Verum quidem est quòd ibid., subdit immediatè: *A PATTO però, che vi concorra la Chiesa colla sua oppositiva approvazione, o per lo meno permissione.* etc. Ast constituto semel principio, reliqua

